

УДК 314.74:330.342.14

С.П. Калініна
О.А. Беззубченко
О.Ю. Лелюк

СУЧАСНІ МІГРАЦІЙНІ ТРАНСФОРМАЦІЇ: ГЛОБАЛІЗАЦІЙНА ПАРАДИГМА

У статті досліджено міграційні аспекти формування механізму трудоворесурсного забезпечення ринку праці, ідентифіковано прояви сучасних міграційних трансформацій на етапі глобалізації, обґрунтовано провідну роль трудоворесурсного чинника у формуванні глобального міграційного ландшафту. Зроблено висновок щодо домінування економічних причин міграції, впливу міжнародної трудової міграції на трансформацію системи світового поділу праці. Встановлено наявність глобальних трудоворесурсних асиметрій як наслідку кількісно-структурної невідповідності в системі міжнародного ринку праці. Обґрунтовано необхідність розробки принципів цілісної глобальної міграційної політики.

Ключові слова: міграція, міжнародна трудова міграція, міграційні трансформації, глобалізація, глобальні трудоворесурсні асиметрії, ринок праці, міжнародний ринок праці, світовий поділ праці, трудоворесурсне забезпечення.

DOI 10.34079/2226-2822-2024-14-28-94-106

Постановка проблеми у загальному вигляді та зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. Сучасний етап світогосподарського розвитку характеризується глобальним характером міжнародних міграційних переміщень як прояву посилення взаємозалежності економік країн. Набуваючи цілісного характеру, глобалізація охоплює всі підсистеми світового господарства, перетворюючись через міжнародний поділ праці на головну умову збалансованого економічного розвитку.

Демонструючи планетарний характер, глобалізація змінює формат функціонування світової економічної системи, нівелюючи значення географічних кордонів і змінюючи механізми трудоворесурсного забезпечення ринку праці на всіх рівнях. В XXI столітті глобалізаційна парадигма формує планетарний контур трудоворесурсного забезпечення: відбувається формування глобального міграційного конструкту, домінантою якого стає трудоворесурсна складова.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Глобальні аспекти соціально-економічного розвитку та міжнародної міграції знаходяться в фокусі дослідження значної кількості іноземних і вітчизняних вчених. Так, Natarajan A., Moslimani M. та Lopez H. (Natarajan, Moslimani and Lopez, 2022) досліджують ключові чинники розвитку глобальної міграції, Aida Hajro, Chris Brewster, Washika Haak-Saheem та Michael J. Morley (Hajro, A., Brewster, C., Washika, H.-S. and Morley, J.M., 2023, p.1134-1150) розглядають вплив міжнародної міграції на розвиток міжнародного бізнесу, K. Bogdan (Bogdan, 2024, p. 193–215) аналізує можливості використання штучного інтелекту в управлінні процесами міжнародної міграції, А. Колот та О. Герасименко (Колот та Герасименко, 2019, с. 97–125) досліджують глобальні зміни в системі соціально-трудоого розвитку, О. Малиновська (Малиновська, 2021, с. 42–52) приділяє увагу безпековим аспектам міграції, У. Садова (Садова, 2019) розглядає міграцію в контексті глобальних і

національних викликів ХХІ століття, В. Панченко (Панченко, Резнікова, Карп та Іващенко, 2024, с. 12–21) досліджує парадокси впливу міграції на соціально-економічний розвиток країн. Розгалуження аспектів вивчення міжнародної міграції свідчить про активні міграційні трансформації на етапі глобалізації, що визначає необхідність подальших досліджень у даному напрямку.

Метою статті є ідентифікація міграційних трансформацій в умовах глобалізації світогосподарського розвитку та чинників, що визначають міжнародний міграційний ландшафт та етапі глобалізації.

Виклад основного матеріалу. Глобалізація, виступаючи явищем планетарного характеру, впливає на всі сторони життєдіяльності в світі. В свою чергу, кардинальне збільшення територіальних можливостей професійної самореалізації активізує міграційну складову, впливаючи на трансформацію світового поділу праці. Трудоресурсна складова перетворюється на провідний чинник формування міжнародної конкурентоспроможності країн.

Оскільки глобалізація, спричиняючи відкриття кордонів внаслідок лібералізації економіки, транспортної та інформаційної революції, зберігає розрив між рівнем життя у багатих і бідних країнах, у світі значно зросли масштаби міграційних переміщень (Калініна, Булатова, Кушнарєнко та Савченко, 2022) (рис. 1), зумовлюючи прояв трудоресурсної дезінтеграції у глобальному вимірі, і суттєво впливаючи на стан міжнародного ринку праці.

Незважаючи на переваги глобалізації, наслідки даного явища є складними і суперечливими. Глобалізація створює додаткові можливості і механізми активізації економічної діяльності (рух факторів виробництва у світогосподарській системі), одночасно формуючи глобально орієнтовані завдання для національних економік. Провідне місце серед зазначених завдань займає протидія відтоку робочої сили (як виклику міжнародної трудової міграції).

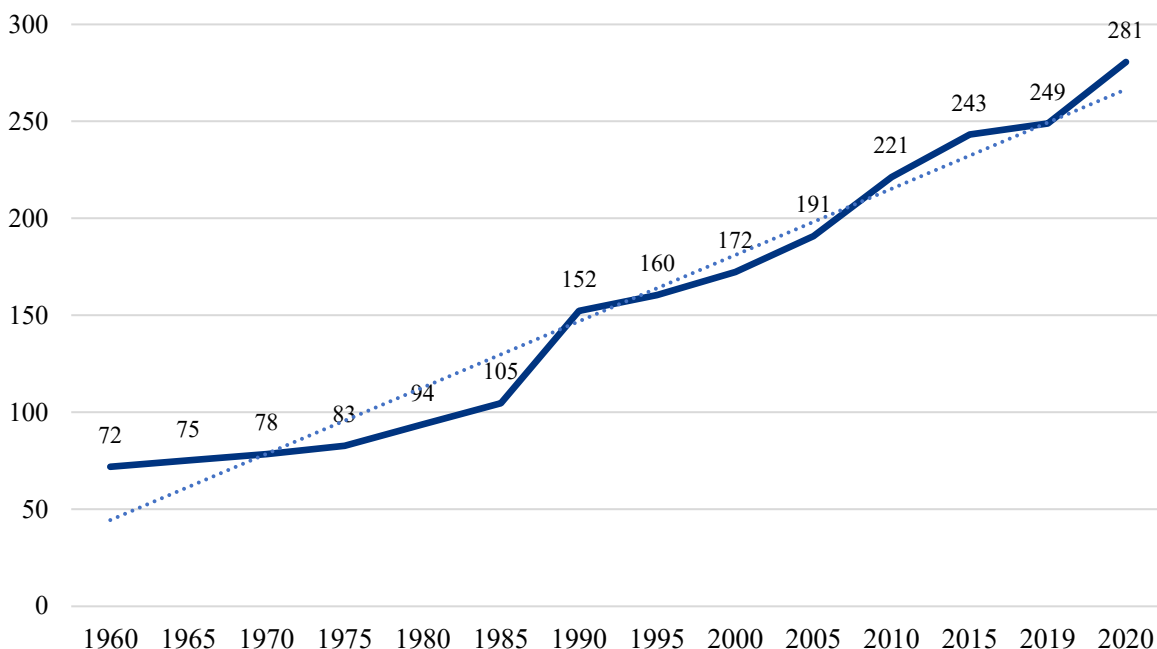

Рисунок 1. Динаміка кількості міжнародних мігрантів у 1960–2020 рр., млн осіб
Джерело: (United Nations, 2020).

Міграція є найскладнішим для дослідження демоекономічним процесом (табл. 1), перш за все, внаслідок міжтериторіальної специфіки: міграційні переміщення є проявом

взаємовпливу територіально відокремлених географічних спільнот людей, при цьому мігранти вносять у приймаючу спільноту риси демографічної поведінки і трудоактивних настанов населення попередньої території проживання (Мазурок, Одягайло, Кулішов і Сазонець, 2009). Передумови розвитку міжнародної міграції (цивілізаційні, інституційні, інфраструктурні, функціонально-мережеві) демонструють множинний взаємозв'язок з комплексом відповідних факторів (економічних, демографічних, природно-екологічних, соціальних, військово-політичних, інформаційних), формуючи тенденції розвитку міжнародної міграції у глобальному трудовресурсному просторі.

Таблиця 1

Сформовані напрями дослідження міжнародної міграції в контексті впливу процесів глобалізації

<i>Напрями впливу глобалізації</i>	<i>Напрями дослідження міжнародної міграції людських ресурсів у контексті впливу глобалізації</i>
Специфіка сучасного світового поділу праці та визначення в ньому місця окремих держав та інших суб'єктів	Визначення впливу регіонального та країнового поділу праці на соціально-економічну стратифікацію мігрантів
Нова структурованість світового простору та зміни економічних і політичних центрів впливу на геоекономічний розвиток	Окреслення особливостей міграційних потоків відповідно до структури світового простору та компаративний аналіз регіональних міграційних потоків
Зміщення акцентів у бік економічної влади на протигагу військово-політичній і виникнення нових геоекономічних конфліктів	Вивчення стану міграції біженців як геоекономічного ризику на постконфліктних територіях
Розроблення нової політики та економічної стратегії підвищення конкурентоспроможності держав в умовах глобалізації	Розроблення моделі й основних концептуальних засад регіональної міграційної політики в контексті підвищення конкурентоспроможності інтеграційних об'єднань
Формування нових форм взаємодії на міжнародному рівні: партнерство, співпраця	Аналіз тенденцій розвитку інституційного середовища регулювання міжнародної міграції
Географічні та кліматичні фактори впливу на форми та особливості господарської діяльності	Визначення причинно-наслідкових зв'язків природно-екологічних факторів міжнародної міграції людських ресурсів

Джерело: (Шиманська, 2017, с. 55-60).

При цьому у планетарній трудовресурсній системі спостерігається кількісно-структурна невідповідність у демографічному і міграційному вимірі: група країн з високим рівнем доходу демонструє протягом 1960–2020 рр. збільшення чисельності населення в 1,6 рази (з 0,78 до 1,24 млрд осіб), у групі країн з доходом вище середнього – в 2,3 рази (з 1,20 до 2,77 млрд осіб), у групі країн з доходом нижче середнього – в 3,4 рази (з 0,91 до 3,12 млрд осіб), групі країн з низьким рівнем доходу – в 4,8 рази (з 0,14 до 0,67 млрд осіб) (рис. 2) (The World Bank).

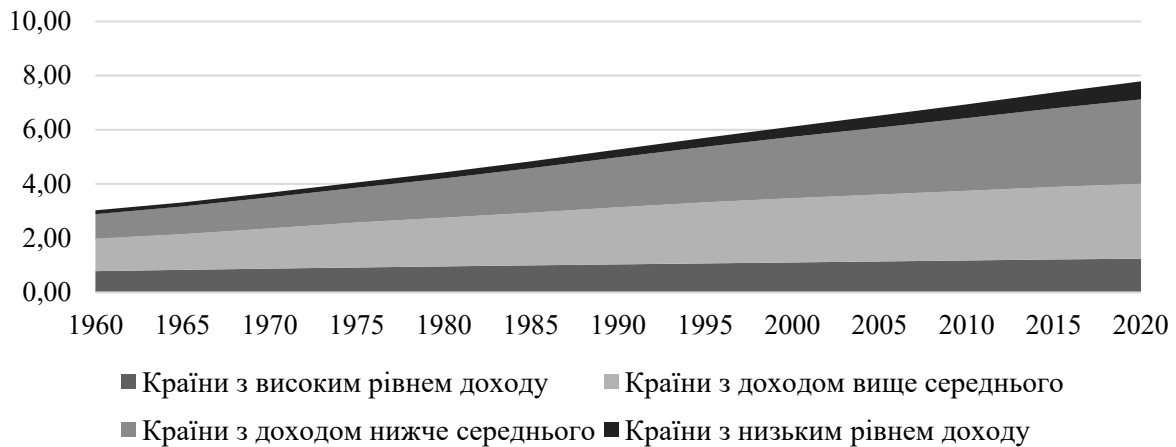

Рисунок 2. Структурна динаміка чисельності населення світу за рівнем доходу країн, 1960-2020 рр., млрд осіб

Джерело: (Калініна, Булатова, Кушнарєнко та Савченко, 2022; The World Bank).

В той же час, розподіл мігрантів за країнами призначення свідчить про стійке зростання припливу мігрантів до країн з високим рівнем доходів (з 77,80 млн осіб в 1990 р. до 175,81 млн осіб в 2020 р.) при збереженні стабільної кількості мігрантів до інших груп країн (рис. 3) (Калініна, Ланська та Подунай, 2024).

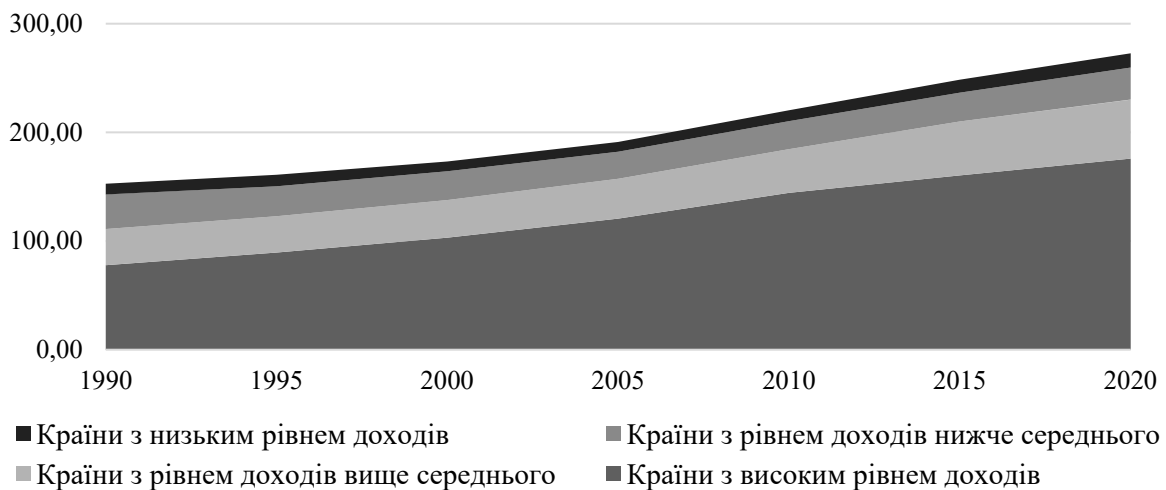

Рисунок 3. Динаміка мігрантів за групами країн призначення у 1990–2020 рр., млн осіб

Джерело: (United Nations, 2020).

Структура розподілу мігрантів за країнами призначення за період з 1990 р. по 2020 р. демонструє стабільне зростання частки країн з високим рівнем доходу (з 51 % у 1990 р. до 64 % у 2020 р.), у той же час, знизилась частка країн з рівнем доходу нижче середнього (з 21 % у 1990 р. до 11 % у 2020 р.) (рис. 4). Беручи до уваги збільшення чисельності населення світу, зміни вказаних кількісних значень є достатньо вагомими: до країн з високим рівнем доходу іммігрувало 77,8 млн осіб у 1990 р. та 175,8 млн осіб у 2020 р.; до країн з рівнем доходу вище середнього – 33,3 млн осіб та 54,3 млн осіб відповідно; до країн з низьким рівнем доходу – 9,8 та 13,1 млн осіб відповідно; зниження кількості іммігрантів демонструють лише країни з рівнем доходів нижче середнього – 31,9 млн у 1990 р. та 29,5 млн осіб за підсумками 2020 р. Частки країн з доходами вище середнього та країн з низьким рівнем доходів за вказаний період практично не змінились: 21 % і 20 %, 6 % і 5 % відповідно (Калініна, Ланська та Подунай, 2024).

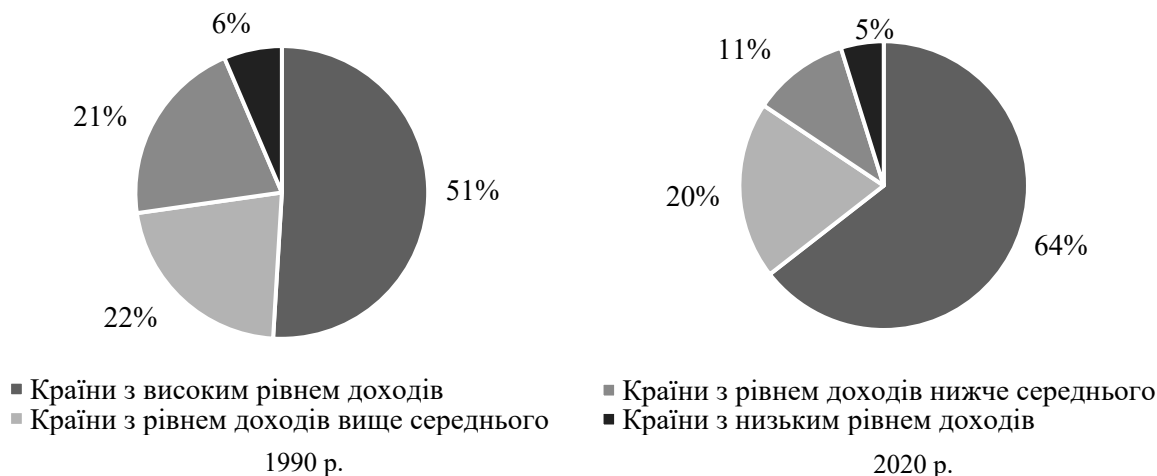

Рисунок 4. Структура розподілу мігрантів за країнами призначення, за рівнем доходу, 1990 р., 2020 р., %

Джерело: (Калініна, Ланська та Подунай, 2024)

Враховуючи переважно економічний характер міжнародних міграційних переміщень (трудові міграції відбуваються відповідно до особливостей територіального та міжнародного поділу праці) (рис. 5), зростання частки країн з високим рівнем доходу в структурі приймаючих країн є свідченням зростання міграційної ємності останніх, відображаючи збільшення їх трудових потреб. Вказані процеси є наслідком «демографічного переходу» в розвинутих країнах – значне зменшення природного приросту населення і зростання частки осіб пенсійного віку внаслідок старіння населення. За даних умов приток іноземної робочої сили сприяє вирішенню проблем трудових потреб, одночасно заощаджуючи кошти на підготовку кваліфікованих працівників для потреб ринку праці.

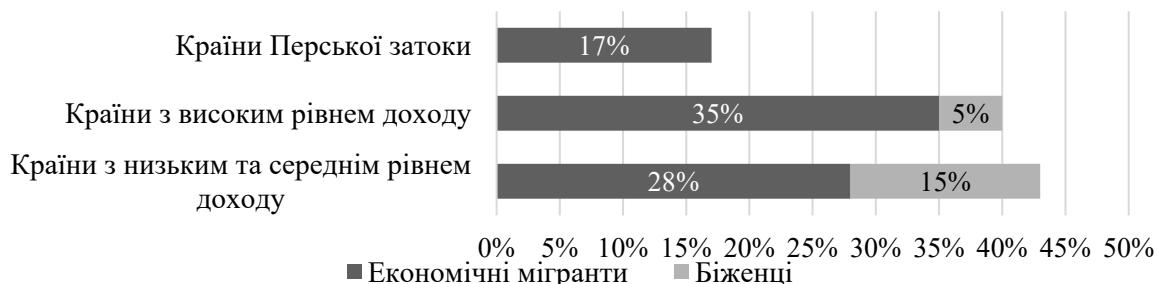

Рисунок 5. Структура мігрантів у світі за приймаючими країнами та причинами міграції у 2022 р., %

Джерело: (International Organization for Migration, 2023¹).

Остання обставина є надзвичайно вагомою, оскільки провідною детермінантою зближення форм економічного життя в умовах глобалізації стає висококваліфікований працівник як носій новітніх форм економічних ресурсів (знань, інформації, технологій) (Калініна, Булатова, Кушнарєнко та Савченко, 2022). Зокрема, в країнах постійної імміграції (Канада, США, Австралія, Нова Зеландія) залучення кваліфікованої іноземної робочої сили покладено в основу державних стратегій економічного розвитку.

Основним рушієм глобалізації стає робоча сила нового типу, що характеризується високим рівнем професійної підготовки та компетенцій, здатна ефективно оперувати великим масивом інформації та знаннями, має високу мобільність і потребу у

¹ Країни Перської затоки – країни Ради співробітництва арабських країн Перської затоки (Gulf Cooperation Council), ці країни не враховано в інших групах країн на графіку

безперервному навчанні, а також у самовдосконаленні та самореалізації. Такі працівники здатні самостійно здійснювати виробничий процес, генерувати нові знання, контролювати сукупний кінцевий продукт та процес створення нових технологій (Лук'яненко та Поручник, ред. 2008).

Як наслідок, країни з високим рівнем доходу, будучи привабливими для висококваліфікованої робочої сили, лідирують за показником частки іммігрантів у структурі населення приймаючих країн (1960 р. – 4,9%, 1990 р. – 7,8%, 2020 р. – 14,1%) (рис. 6), значно випереджаючи інші групи країн, і підтверджуючи висновок щодо трудових ресурсів міжнародних міграційних переміщень (домінування економічних причин міграції).

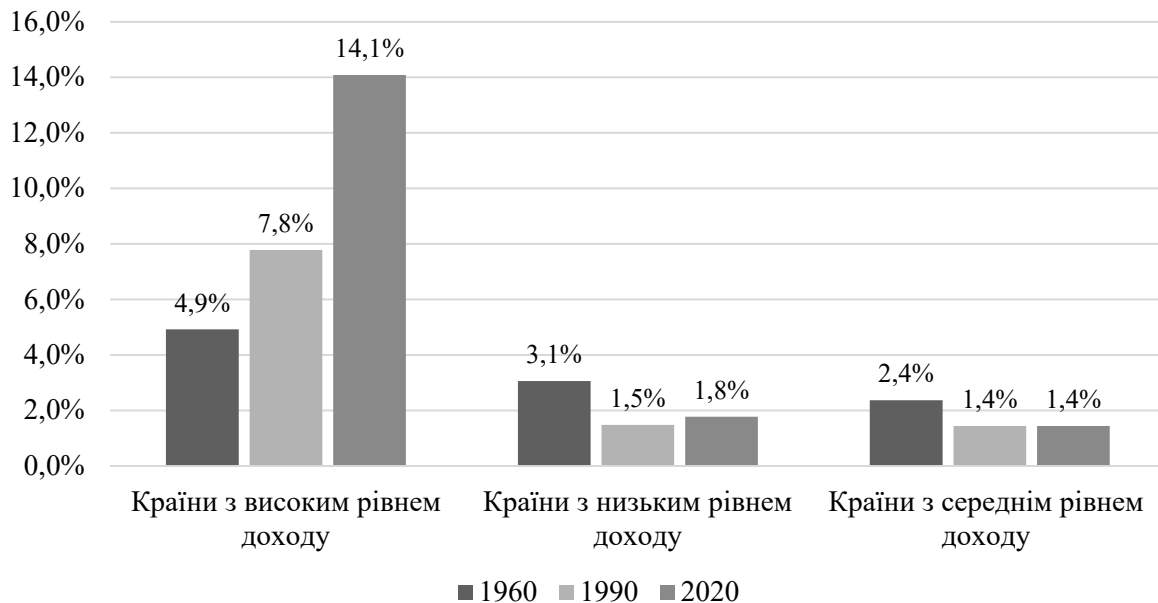

Рисунок 6. Частка іммігрантів у структурі населення приймаючих країн, за рівнем доходу (1960 р., 1990 р., 2020 р.), %

Джерело: (The World Bank).

Міграційні потоки є достатньо динамічними. Регіональний міграційний ландшафт, хоча і є диференційованим, характеризується зростанням кількості мігрантів у всіх регіонах світу (рис. 7), що враховуючи домінуючу економічну міграцію, свідчить про посилення глобальної економічної нерівності. Міграційне лідерство європейського континенту визначається одночасною наявністю різноманіття країн за рівнем добробуту, їх географічною близькістю (що полегшує прийняття рішень щодо еміграції) та відносно більшою потенційною ймовірністю рееміграції. Трудовий ресурсний чинник формування міжнародних міграційних потоків посилює прояв гравітаційного ефекту в економіці, одночасно поглиблюючи глобальні трудові асиметрії.

У країновому розрізі частка іммігрантів у загальній чисельності населення країн призначення є різною (рис. 8). Найбільший показник спостерігається у країнах-членах Ради співробітництва Перської затоки (ОАЕ – 88 %, Катар – 77 %, Кувейт – 73 %, Бахрейн – 55 %, Оман – 46 %), що пояснюється їх цілеспрямованою міграційною політикою – залученням виключно трудових мігрантів з різним рівнем кваліфікації (відповідно, на різних умовах). Значним даний показник є також у ряді країн ОЕСР з високим рівнем доходу (Люксембург – 14 %, Ірландія – 13 %, Швеція – 13 %, Іспанія – 11 %, Австралія – 11 %) (Калініна, Ланська та Подунай, 2024). В середньому, рівень еміграції у світі становить 7% населення (World development report, 2023: Migrants, Refugees and Societies, 2023).

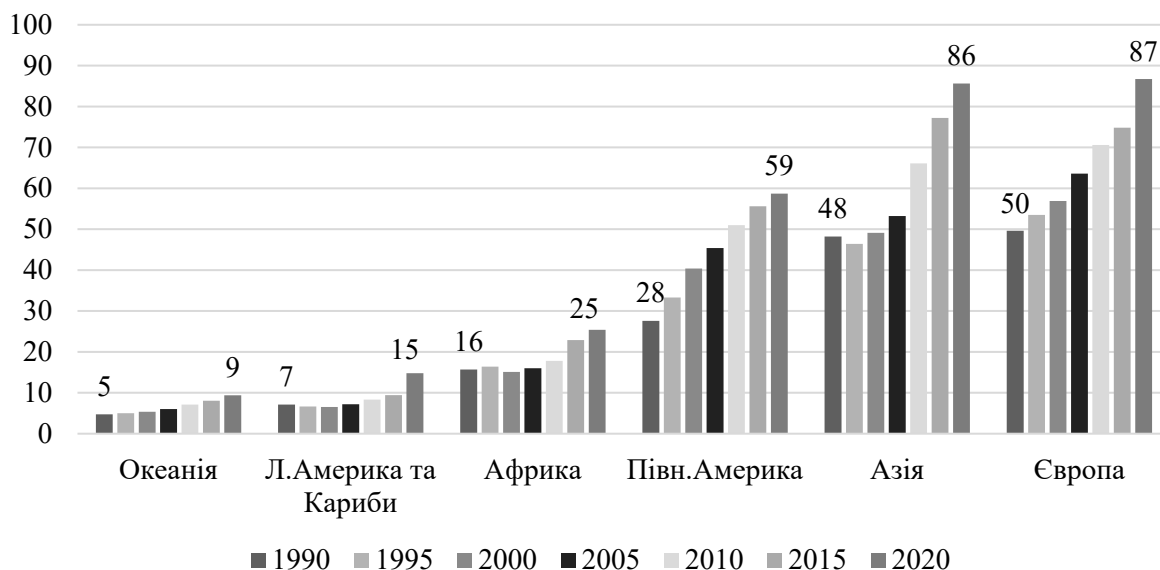

Рисунок 7. Динаміка чисельності мігрантів за регіонами світу, 1990-2020 рр., млн осіб
Джерело: (International Organization for Migration, 2023²).

Дослідження досвіду країн Ради співробітництва Перської затоки щодо залучення трудових мігрантів вимагає ретельного вивчення в контексті опрацювання можливостей залучення іноземної робочої сили в Україну на етапі поствоєнного відновлення держави, з метою вибудовування дієвих запобіжників прояву негативних наслідків міжнародної міграції.

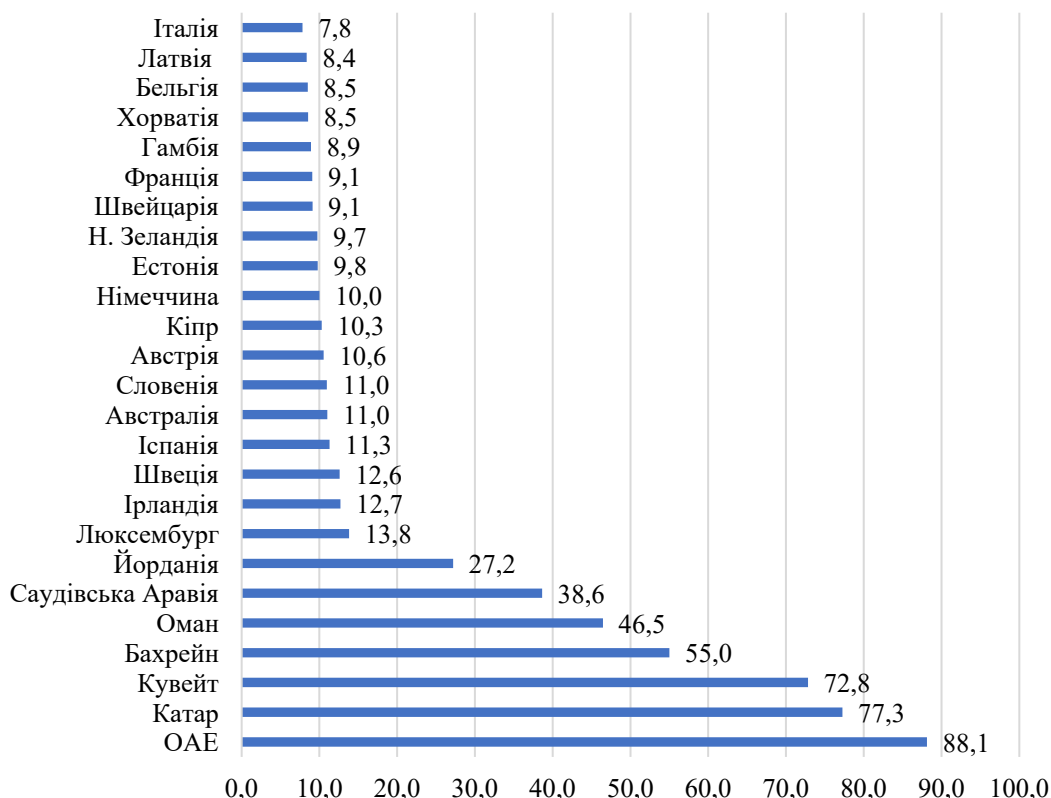

Рисунок 8. Частка іммігрантів у загальній чисельності населення деяких країн призначення, 2020 р., %
Джерело: (The World Bank).

2 Регіони світу подано за класифікацією ООН

В абсолютному вимірі лідером за обсягами залучення мігрантів виступають Сполучені Штати Америки (рис. 9, табл. 2), підтверджуючи висновок щодо визначальної ролі іноземної робочої сили у перспективному забезпеченні економічного зростання країни (йдеться про висококваліфіковану іноземну робочу силу, щодо якої встановлені преференційні міграційні режими – викладачів, науковців, інженерів, лікарів тощо), на користь чого говорять останні ініціативи США стосовно надання *Green Card* іноземним випускникам американських університетів.

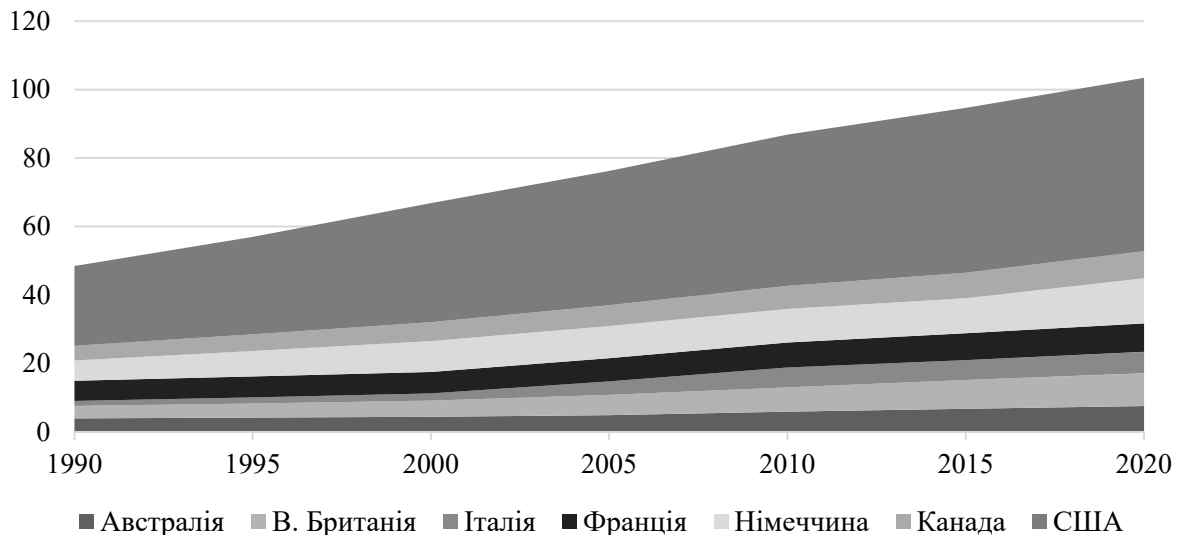

Рисунок 9. Динаміка мігрантів до країн ОЕСР (країни з найбільшим припливом мігрантів), 1990-2020 рр., млн осіб

Джерело: (United Nations, 2020).

Таблиця 2

Динаміка мігрантів до країн ОЕСР у 1990–2020 рр., млн осіб

Країна	1990 р.	1995 р.	2000 р.	2005 р.	2010 р.	2015 р.	2020 р.
1	2	3	4	5	6	7	8
Австралія	3,96	4,15	4,39	4,88	5,88	6,73	7,55
Австрія	0,79	0,89	1,00	1,14	1,28	1,49	1,78
Бельгія	1,28	1,29	1,27	1,25	1,50	1,78	1,98
Велика Британія	3,65	4,16	4,73	5,93	7,12	8,41	9,55
Греція	0,62	0,86	1,11	1,19	1,32	1,24	1,21
Данія	0,24	0,30	0,37	0,44	0,50	0,60	0,72
Естонія	0,38	0,32	0,25	0,23	0,22	0,19	0,19
Ізраїль	1,63	1,79	1,85	1,89	1,95	2,01	1,96
Ірландія	0,23	0,23	0,35	0,59	0,73	0,76	0,83
Ісландія	0,01	0,01	0,02	0,03	0,04	0,04	0,05
Іспанія	0,82	1,02	1,66	4,11	6,28	5,89	6,10
Італія	1,43	1,77	2,12	3,95	5,79	5,81	6,27
Канада	4,33	4,86	5,51	6,08	6,76	7,43	7,96
Колумбія	0,10	0,11	0,11	0,11	0,12	0,14	1,14
Коста-Ріка	0,42	0,36	0,31	0,36	0,41	0,41	0,42
Латвія	0,65	0,54	0,43	0,38	0,31	0,27	0,24
Литва	0,35	0,27	0,21	0,20	0,16	0,14	0,12
Люксембург	0,11	0,13	0,14	0,15	0,16	0,25	0,29
Мексика	0,70	0,46	0,54	0,71	0,97	1,03	1,06
Нова Зеландія	0,52	0,59	0,68	0,84	0,95	1,04	1,07
Нідерланди	1,18	1,35	1,56	1,74	1,83	2,00	2,28
Німеччина	5,94	7,46	8,99	9,40	9,81	10,22	13,13

Продовження табл. 2

1	2	3	4	5	6	7	8
Норвегія	0,19	0,23	0,29	0,36	0,53	0,75	0,87
Польща	1,13	0,96	0,83	0,72	0,64	0,62	0,66
Португалія	0,44	0,53	0,65	0,77	0,76	0,86	0,89
Республіка Корея	0,04	0,12	0,24	0,49	0,92	1,14	1,16
Словаччина	0,04	0,07	0,12	0,13	0,15	0,18	0,19
Словенія	0,18	0,17	0,21	0,22	0,25	0,24	0,25
США	23,25	28,45	34,81	39,26	44,18	48,18	50,66
Туреччина	1,16	1,22	1,28	1,32	1,37	4,35	5,88
Угорщина	0,35	0,32	0,30	0,37	0,44	0,48	0,51
Фінляндія	0,06	0,10	0,14	0,19	0,23	0,31	0,38
Франція	5,90	6,09	6,28	6,74	7,31	7,87	8,33
Чехія	0,11	0,17	0,22	0,32	0,40	0,42	0,51
Чилі	0,11	0,14	0,18	0,28	0,38	0,64	0,94
Швейцарія	1,39	1,48	1,57	1,81	2,08	2,42	2,57
Швеція	0,79	0,94	1,00	1,13	1,38	1,68	2,01
Японія	1,08	1,36	1,69	2,01	2,13	2,23	2,50
Загалом країни ОЕСР	65,55	75,29	87,40	101,69	117,24	130,23	144,23

Джерело: (United Nations, 2020).

При всій неоднозначності наслідків міграції, міжнародні трудові ресурсні переміщення сприяють ефективізації світової економіки: спрямування кваліфікованої робочої сили з працездатних регіонів (або регіонів, де спостерігаються звужені можливості реалізації професійного потенціалу) до регіонів затребуваності відповідних здатностей до праці збільшують величину створюваного економічного результату, оптимізуючи витрати на підготовку робочої сили у світовому масштабі.

Безумовно, реалії, що склались на сьогодні на світовому ринку праці, потребують удосконалення наднаціональних регуляторних механізмів щодо трудової міграції в частині сприяння справедливій міграції, запровадження компенсаторних виплат країнам походження мігрантів, запобігання проявам дискримінації по відношенню до іноземної робочої сили тощо, що дозволяє говорити про необхідність розробки принципів цілісної *глобальної міграційної політики* (збалансований розвиток, селективність, інституційне забезпечення тощо).

Висновки. Глобальні міграційні трансформації є домінантною ознакою сучасного етапу світогосподарського розвитку, визначаючи базовий конструкт трудових ресурсного забезпечення на всіх рівнях і призводячи до змін в системі світового поділу праці. Глобальні трудові ресурсні асиметрії, що є відображенням кількісно-структурної невідповідності у планетарній трудовій системі в демографічному і міграційному вимірі, формують комплекс новітніх викликів для національних ринків праці.

Міграційні реалії, що склались у світі, обумовлюють необхідність удосконалення наднаціональних регуляторних механізмів трудової міграції, розробки принципів цілісної *глобальної міграційної політики*, що спрятиме збалансованому розвитку світового ринку праці і використанню переваг глобалізації трудових ресурсного простору.

Бібліографічний список

- Калініна, С.П., Булатова, О.В., Кушнарченко, О.П. та Савченко, Е.О., 2022. *Розвиток світового ринку праці в умовах глобалізації: трансформаційний дискурс*. Вінниця: ТВОРИ.
- Калініна, С.П., Ланська, С.П. та Подунай, В.В., 2024. *Аналіз міграційної політики держав: орієнтири для України : аналіт. дослідження в рамках проєкту «Візія – 2033: «Збереження і розвиток трудових ресурсів України в найближче десятиліття»*. Київ.
- Колот, А. М. та Герасименко, О.О., 2019. Соціально-трудоий розвиток в ХХІ столітті: до природи глобальних змін, нових можливостей, обмежень і викликів. *Демографія та соціальна економіка*, [онлайн] 1. сс. 97-125. Доступно: <<https://ir.kneu.edu.ua/server/api/core/bitstreams/a19bb589-b8f1-4121-8fba-4d2cd1ea3253/content>> [Дата звернення 01 грудня 2024].
- Лук'яненко, Д.Г. та Поручник, А.М., 2008. *Глобальна економіка ХХІ ст: людський вимір*. Київ: КНЕУ.
- Малиновська, О., 2021. Міграція та безпека: до питання взаємозв'язку та взаємовпливу. *Міжнародний науковий вісник. Спецвипуск*, [онлайн] 1-2 (23-24), сс. 42-52. Доступно: <<https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/bitstream/lib/42706/1/%d0%9c%d0%b0%d0%bb%d0%b8%d0%bd%d0%be%d0%b2%d1%81%d1%8c%d0%ba%d0%b0.pdf>> [Дата звернення 01 грудня 2024].
- Мазурок, П.П., Одягайло, Б.М., Кулішов, В.В. та Сазонець, О.М., 2009. *Глобальна економіка*. Львів: «Магнолія – 2006».
- Панченко, В.Г., Резнікова, Н.В., Карп, В.С. та Іващенко, О.А., 2024. Міжнародна трудова міграція: історичні закономірності та парадокси впливу на соціально-економічний розвиток країн-реципієнтів грошових переказів. *Інвестиції: практика та досвід*, 1, сс. 12-21. DOI: <https://doi.org/10.32702/2306-6814.2024.1.12>
- Садова, У. Я., ред. 2019. *Українська міграція в умовах глобальних і національних викликів ХХІ століття*. Львів.
- Шиманська, К.В., 2017. Тенденції міжнародної міграції людських ресурсів в умовах геоекономічних трансформацій. *Проблеми економіки*, [онлайн] 2, сс. 55-60. Доступно: <https://www.problecon.com/export_pdf/problems-of-economy-2017-2_0-pages-55_60.pdf> [Дата звернення 01 грудня 2024].
- Bogdan, K. Application of artificial intelligence in migration management. *Bezbednost. Beograd*, 2024, 66(2). pp. 193-215. DOI: 10.5937/bezbednost2402193K
- Hajro, A., Brewster, C., Washika, H.-S. and Morley, J.M., 2023. Global migration: Implications for international business scholarship. *Journal of International Business Studies*, [онлайн] 4, pp. 1134-1150. Доступно: <<https://link.springer.com/article/10.1057/s41267-022-00565-z>> [Дата звернення 01 грудня 2024].
- International Organization for Migration, 2023. *World Migration Report*. [онлайн] 2023. Доступно: <<https://publications.iom.int/books/world-migration-report-2022>> [Дата звернення 01 грудня 2024].
- Natarajan, A., Moslimani, M. and Lopez, H. Key facts about recent trends in global migration. *Pew Research Center*, [онлайн] 16 грудня 2022. Доступно: <<https://www.pewresearch.org/short-reads/2022/12/16/key-facts-about-recent-trends-in-global-migration/>> [Дата звернення 22 грудня 2024].
- United Nations, 2020. *International Migrant Stock 2020*. [онлайн] Доступно: <www.un.org/development/desa/pd/content/international-migrant-stock> [Дата звернення 01 грудня 2024].

World Development Indicators (dashboard), *The World Bank*, [онлайн] Доступно: <<https://datatopics.worldbank.org/world-development-indicators/>> [Дата звернення 01 грудня 2024].

World development report 2023: Migrants, Refugees and Societies, 2023. Understanding who moves, where to, and why., *World Bank Group*, [онлайн] 29 червня 2023. Доступно: <<https://openknowledge.worldbank.org/server/api/core/bitstreams/c5bdd4c6-df9a-457d-8f30-4b373749f720/content>> [Дата звернення 01 грудня 2024].

References

- Bogdan, K. Application of artificial intelligence in migration management. *Bezbednost. Beograd*, 2024, 66(2). pp. 193-215. DOI: 10.5937/bezbednost2402193K (in English).
- International Organization for Migration, 2023. *World Migration Report*. [online] Available at: <<https://publications.iom.int/books/world-migration-report-2022>> [Accessed 01 December 2024]. (in English).
- Kalinina, S. P., Bulatova, O. V., Kushnarenko, O. P. ta Savchenko, E. O., 2022. *Rozvytok svitovoho rynku pratsi v umovakh hlobalizatsii: transformatsiyni dyskurs* [Development of the Global Labor Market Amidst Globalization: A Transformational Discourse]. Vinnytsia: TVORY. (in Ukrainian).
- Kalinina, S. P., Lanska, S. P. ta Podunai, V. V., 2024. *Analiz mihratsiinoi polityky derzhav: oriientyry dlia Ukrainy : analit. doslidzhennia v ramkakh proiektu «Viziia – 2033: «Zberezhennia i rozvytok trudovykh resursiv Ukrainy v naiblyzhche desiatylittia»* [Analysis of State Migration Policies: Guidelines for Ukraine: Analytical Study within the Project "Vision 2033: Preservation and Development of Ukraine's Labor Resources in the Coming Decade"]. Kyiv. (in Ukrainian).
- Kolot, A. M. ta Herasymenko, O. O., 2019. Sotsialno-trudovi rozvytok v XXI stolitti: do pryrody hlobalnykh zmin, novykh mozhlyvostei, obmezhen i vyklykiv [Socio-Labor Development in the 21st Century: Towards the Nature of Global Changes, New Opportunities, Limitations, and Challenges]. *Demohrafiia ta sotsialna ekonomika*, [online] 1. pp. 97-125. Available at: <<https://ir.kneu.edu.ua/server/api/core/bitstreams/a19bb589-b8f1-4121-8fba-4d2cd1ea3253/content>> [Accessed 01 December 2024]. (in Ukrainian).
- Luk'ianenko, D.H. ta Poruchnyk, A.M., 2008. *Hlobalna ekonomika XXI st: liudskyi vymir*. Kyiv: KNEU. (in Ukrainian).
- Malynovska, O., 2021. Mihratsiia ta bezpeka: do pytannia vzaiemozviazku ta vzaiemovplyvu [Migration and Security: Exploring the Interrelationship and Mutual Influence]. *Mizhnarodnyi naukovyi visnyk : zb. nauk. prats. Spetsvypusk*, [online] 1-2 (23-24), pp. 42-52. Available at: <<https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/bitstream/lib/42706/1/%d0%9c%d0%b0%d0%bb%d0%b8%d0%bd%d0%be%d0%b2%d1%81%d1%8c%d0%ba%d0%b0.pdf>> [Accessed 01 December 2024]. (in Ukrainian).
- Mazurok, P. P., Odiahailo, B. M., Kulishov, V. V. ta Sazonets, O.M., 2009. *Hlobalna ekonomika* [Global Economy]. Lviv: «Mahnoliia – 2006». (in Ukrainian).
- Natarajan, A., Moslimani, M. and Lopez, H. Key facts about recent trends in global migration. *Pew Research Center*, [online] 16 December 2022. Available at: <<https://www.pewresearch.org/short-reads/2022/12/16/key-facts-about-recent-trends-in-global-migration/>> [Accessed 22 December 2024]. (in English).
- Panchenko, V. H., Reznikova, N. V., Karp, V. S. ta Ivashchenko, O. A., 2024. Mizhnarodna trudova mihratsiia: istorychni zakonirnosti ta paradoksy vplyvu na sotsialno-ekonomichnyi rozvytok krain-retsypientiv hroshovykh perekaziv [International Labor Migration: Historical Patterns and the Paradoxes of its Impact on the Socio-Economic

- Development of Remittance-Receiving Countries]. *Investytsii: praktyka ta dosvid*, 1, pp. 12-21. DOI: <https://doi.org/10.32702/2306-6814.2024.1.12> (in Ukrainian).
- United Nations, 2020. *International Migrant Stock 2020*. [online] Available at: www.un.org/development/desa/pd/content/international-migrant-stock [Accessed 01 December 2024]. (in English).
- Sadova, U. Ya., red. 2019. *Ukrainska mihratsiia v umovakh hlobalnykh i natsionalnykh vyklykiv XXI stolittia* [Ukrainian Migration Amidst Global and National Challenges of the 21st Century]. Lviv. (in Ukrainian).
- Hajro, A., Brewster, C., Washika, H.-S. and Morley, J.M., 2023. Global migration: Implications for international business scholarship. *Journal of International Business Studies*, [online] 4, pp. 1134-1150. Available at: <https://link.springer.com/article/10.1057/s41267-022-00565-z> [Accessed 01 December 2024]. (in English).
- Shymanska, K. V., 2017. Tendentsii mizhnarodnoi mihratsii liudskykh resursiv v umovakh heoekonomichnykh transformatsii [International Human Resource Migration Trends in the Context of Geo-Economic Shifts]. *Problemy ekonomiky*, [online] 2, pp. 55-60. Available at: https://www.problecon.com/export_pdf/problems-of-economy-2017-2_0-pages-55_60.pdf [Accessed 01 December 2024]. (in Ukrainian).
- World development report 2023: Migrants, Refugees and Societies, 2023. Understanding who moves, where to, and why., *World Bank Group*, [online] 29 June 2023. Available at: <https://openknowledge.worldbank.org/server/api/core/bitstreams/c5bdd4c6-df9a-457d-8f30-4b373749f720/content> [Accessed 01 December 2024]. (in English).
- World Development Indicators (dashboard), *The World Bank*, [online] Available at: <https://datatopics.worldbank.org/world-development-indicators/> [Accessed 01 December 2024]. (in English).

Стаття надійшла до редакції 24.12.2024

Kalinina S. P.
Bezzubchenko O. A.
Leliuk O. Yu.

CURRENT MIGRATION TRANSFORMATIONS: THE GLOBALIZATION PARADIGM

This article investigates the migratory aspects of labor resource mechanism formation within the labor market. It identifies manifestations of contemporary migratory transformations during the globalization phase and demonstrates the significance of the labor resource component in shaping countries' international competitiveness. The study substantiates the leading role of the labor resource factor in forming the global migration landscape.

It is established that the prerequisites for international migration development (civilizational, institutional, infrastructural, and functional-network) and their multiple interconnections with a complex of corresponding factors (economic, demographic, natural-environmental, social, military-political, and informational) shape the trends of international migration development in the global labor resource space.

Quantitative indicators of international migration processes are analyzed, revealing a quantitative-structural discrepancy in demographic and migratory dimensions. Directions for researching international migration in the context of globalization processes are formulated.

The study concludes on the dominance of economic reasons for migration and the impact of international labor migration on the transformation of the global division of labor system. The existence of global labor resource asymmetries, resulting from quantitative-structural

discrepancies in the international labor market system, is confirmed. The necessity of developing principles for a holistic global migration policy is substantiated.

Keywords: *migration, international labor migration, migration transformations, globalization, global labor resource asymmetries, labor market, international labor market, global division of labor, labor resource provision.*